

Warszawa, 10.09.2024

Dr hab. Ludwika Wojciechowska, prof. UWM
Katedra Psychologii Klinicznej, Rozwoju i Edukacji
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Sabiny Marii Więzyk

pt.: Adaptacja matek do wymagań związanych w pandemia choroby Covid-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2 – Rola
współpracy rodzicielskiej"

przygotowana pod kierunkiem dr hab. Bogusławy Lachowskiej, prof. KUL

oraz dr Eweliny Purc, promotora pomocniczego

Wprowadzenie

Rozprawa doktorska mgr Sabiny Marii Więzyk stanowi monografię badawczą liczącą 178 stron, a wraz z bibliografią i załącznikami 228 stron. Obszerna bibliografia zamieszczona na 35 stronach zawiera przeszło 400 pozycji, w tym głównie anglojęzycznych. Praca podejmuje ważną z perspektywy współczesnego świata oraz znaczącą dla teorii i praktyki psychologicznej problematykę roli zasobów indywidualnych i środowiskowych w doświadczaniu przez matki zewnętrznego stresora pozanormatywnego, za jaki została uznana pandemia Covid-19. Wśród wielu uwzględnionych w projekcie zmiennych, istotnych dla funkcjonowania i procesu przystosowywania się matek do nowych zadań i wyzwań w kontekście pandemii, na szczególną uwagę zasługuje poddanie analizie charakteru relacji pomiędzy rodzicami określonej jako współpraca rodzicielska.

Praca skonstruowana jest według typowego schematu, zgodnie z którym w początkowych rozdziałach zamieszczony jest przegląd dostępnych teorii oraz opis stanu wiedzy i danych empirycznych dotyczących tematyki rozprawy, natomiast w części dalszej przedstawione są metodologiczne podstawy badań własnych oraz analizy zgromadzonych danych badawczych. W obszernym i wnikliwie opracowanym wprowadzeniu teoretycznym zaprezentowane zostały kluczowe zagadnienia dotyczące rodziny, doświadczanego przez nią stresu w obliczu działających silnych stresorów oraz uruchamiania mechanizmów adaptacji (rozdział 1); następnie przybliżona została charakterystyka pandemii koronawirusa Covid-19, w tym także od strony historycznej, jej skutki oraz uwarunkowania zróżnicowanych reakcji na dolegliwości związane z pandemią (rozdział 2). W kolejnym rozdziale (nr 3) omówione zostały problemy macierzyństwa i stresu rodzicielskiego oraz kategorie wyzwań stojących przed matkami w czasie pandemii Covid-19. W rozdziale ostatnim wprowadzenia teoretycznego (nr 4) wyłożone zostały koncepcje współpracy pomiędzy rodzicami, udział współpracy rodzicielskiej w adaptacji do doświadczanego stresu, a także szczegółowo zostały opisane teoretyczne profile tejże współpracy.

Dalsza część pracy doktorskiej odnosi się do badań własnych doktorantki. W rozdziale 5 można zapoznać się z wielowymiarowym projektem badań, uwzględniającym liczne, złożone zmienne, przyjmujące przy tym różny status w planowanych analizach. Cele badań, hipotezy wraz z pogłębionym uzasadnieniem znajdują się w rozdziale 5, po czym w rozdziale 6 opisana jest w sposób skrupulatny metoda badań, czyli charakterystyka osób badanych, użyte narzędzia pomiarowe, przebieg badań oraz pakiet zastosowanych analiz statystycznych. W rozdziale 7 w sposób przejrzysty i klarowny zaprezentowane zostały wyniki badań, które następnie zostały poddane pogłębionej i dojrzałej dyskusji. Podsumowanie całości rezultatów badań oraz krytyczne spojrzenie na ich wartość naukową i aplikacyjną znajduje się w końcowym rozdziale zatytułowanym Zakończenie.

Istotną wartością recenzowanej pracy doktorskiej jest podjęcie przez autorkę tematyki odnoszącej się do życia rodziny w trakcie pandemii Covid-19 i próby wyjaśnienia sposobów adaptacji do wyzwań związanych z oddziaływaniem silnego stresora zewnętrznego. Na podkreślenie zasługuje odwołanie się do bogactwa zmiennych, a zwłaszcza – jak wspomniano powyżej – wprowadzenie wątków dotyczących roli współpracy rodzicielskiej dla funkcjonowania rodziny doświadczającej stresu i poczucia zagrożenia. Ponadto za cenne należy uznać zastosowanie w badaniach zmiennej współpracy rodzicielskiej oraz oprócz podejścia koncentrującego się na zmiennych użycie podejścia skoncentrowanego na osobie, pozwalającego na wyłonienie wzorców/profilu współpracy pomiędzy rodzicami. Z racji szerokiego opisu stanu wiedzy poruszającej problematykę funkcjonowania rodziny w kontekście pandemii Covidu-19 oraz interesujących rezultatów badań, praca wnosi istotny wkład do wiedzy psychologicznej oraz może stanowić dla badaczy inspirację do formułowania własnych celów badawczych. Należy również dodać, że rozprawę cechuje wielorakość rozważań, kompilacja wielu podejść teoretycznych i danych badawczych oraz panowanie nad ich spójnością. Ponadto można stwierdzić, że praca napisana jest dojrzałym i komunikatywnym językiem.

1. Problem pracy oraz teoretyczne podstawy badań

Problematyka pracy mieści się w obrębie zainteresowań psychologii rodziny, rozwoju, psychologii wychowania, zdrowia i psychologii klinicznej. Autorka wszechstronnie podchodzi do zagadnienia radzenia sobie rodziny z wyzwaniami występującymi w sytuacji pojawienia się stresora pozanormatywnego, jakim kilka lat temu była pandemia wirusa Covid-19. W części wprowadzającej do recenzji zwróciłam uwagę na liczne walory rozprawy, jednak dostrzegłam – o czym poniżej – pewne niejasności.

W skonstruowanym, ogólnym modelu badań doktorantka przyjmuje za zmienną wyjaśnianą charakter adaptacji matek do doświadczeń występujących w trakcie pandemii. Adaptacja uznana jest za zmienną złożoną. Składają się na nią: 1) zaburzenia zdrowia psychicznego czyli a) poziom niepokoju i bezsenności; b) symptomy somatyczne; c) zaburzenia funkcjonowania oraz d) symptomy depresji; 2) doświadczanie stresu rodzicielskiego; oraz 3) satysfakcja z życia i 4) satysfakcja z małżeństwa. Zmienne wyjaśniające to percepcja i psychiczny odbiór przez matki okoliczności wyznaczanych przez pandemię. Wymiarami opisującymi doświadczenia matki towarzyszące pandemii wirusa są: 1) poczucie zagrożenia Covid-19, wyrażające się w percepcji zmartwień i obaw związanych z pandemią wirusa i w towarzyszących im lęku i niepokoju; oraz 2) intensywność doświadczanych zewnętrznych stresorów spowodowanych pandemią Covid 19, np. trudności w dostępie do służby zdrowia, trudności związane z nauką zdalną dzieci w domu, niepewność przyszłości. Autorka stawia podstawowe pytania o zależność pomiędzy poczuciem zagrożenia Covid-19 a zaburzeniami zdrowia psychicznego matek (pyt. 1) oraz o zależność pomiędzy poczuciem zagrożenia

Covid-19 a stresem rodzicielskim matek (pyt. 2). W tym kontekście nasuwa się pytanie, dlaczego w pytaniach badawczych (s.103) nie została uwzględniona druga zmienna wyjaśniająca tzn. intensywność stresorów związanych z pandemią odnośnie do jej związku ze zmiennymi dotyczącymi adaptacji matek do warunków pandemii. W wynikach badań zmienna ta została potraktowana pobieżnie, chociaż należy ona do kategorii zmiennych wyjaśniających. Na stronach 128-129 można jedynie prześledzić listę z danymi procentowymi ukazującymi odsetek matek relacjonujących sytuacje trudne, a dalej na stronach 130-132 dowiedzieć się z macierzy korelacji, że analizie korelacyjnej ze zmiennymi mierzącymi adaptację poddano ogólną sumę trudności wywołanych pandemią. Pojawia się więc drugie pytanie – czy nie była możliwa bardziej pogłębiona analiza doświadczanych przez matki stresorów, a może także wyłonienie grup matek doświadczających określonej konfiguracji stresorów i sprawdzenie ich związku ze zmiennymi wyjaśnianymi.

Kolejne pytanie badawcze (nr 3) dotyczy poszukiwania związków w ramach zmiennych wyjaśnianych – adaptacyjnych, a mianowicie pomiędzy doświadczanym stresem rodzicielskim i zaburzeniami zdrowia psychicznego matek. Pytanie to, zmierzające do sprawdzenia spójności pomiędzy dwiema zmiennymi wyjaśnianymi, zaskakuje nieco czytelnika/recenzenta oczekującego kontynuacji pytań badawczych dotyczących relacji pomiędzy zmiennymi wyjaśniającymi a zmiennymi wyjaśnianymi. Może dla pytania nr 3 lepsze byłoby inne miejsce.

Powracając do pytania nr 1 należy zauważyć, że autorka nie poprzestaje na sprawdzeniu prostej korelacji pomiędzy dwiema zmiennymi, bo w pytaniu nr 6 wprowadza do tej analizy zmienną pośredniczącą - mediatora związku pomiędzy poczuciem zagrożenia Covid-19 a zaburzeniami zdrowia psychicznego matek, w postaci stresu rodzicielskiego. Z kolei w pytaniach nr 4 i 5 będących kontynuacją pytań nr 1 i 2 użyta zostaje nowa zmienna wyjaśniająca uboczna – współpraca rodzicielska jako moderator zależności pomiędzy poczuciem zagrożenia Covid-19 a zaburzeniami zdrowia (pyt. 4) oraz jako moderator zależności pomiędzy poczuciem zagrożenia Covid-19 a stresem rodzicielskim (pyt. 5).

Problematyka współpracy rodzicielskiej jako zmiennej wyjaśniającej i jej roli w procesie adaptacji matek do doświadczeń związanych z pandemią, jak deklaruje autorka pracy, jest kluczowa w recenzowanej pracy oraz bardzo interesująca dla każdego badacza relacji w rodzinie. W pytaniu nr.7 doktorantka pyta o związek współpracy rodzicielskiej z satysfakcją z małżeństwa oraz zadowolenia z życia matek – zmiennymi wyjaśnianymi, składającymi się na aspekty adaptacji do pandemii, uzasadniając pytanie założeniami Ekologicznego Modelu Współpracy Rodzicielskiej Marka Feinberga (2003). Należy podkreślić, że doktorantka ukazując znaczenie współpracy rodzicielskiej w wyjaśnianiu funkcjonowania członków rodziny, odwołuje się do obecnych w badaniach dwóch podejść: 1) powszechnie stosowanym, polegającym na wyjaśnianiu zależności pomiędzy zmiennymi, czyli skoncentrowanym na zmiennych (*variable-oriented approach*), oraz 2) podejściu skoncentrowanym na osobie (*person-oriented approach*). To drugie, także użyte przez autorkę podejście, wnosi nową jakość do badań i psychologicznej wiedzy o rodzinie, pozwala bowiem na wyodrębnienie profili/wzorców współpracy rodziców w opiece nad dzieckiem, odzwierciedlających złożoność, współzależność i zmienność życia rodzinnego. Autorka postawiła sobie za cel identyfikację wzorców współpracy rodzicielskiej na wymiarach wsparcia, aprobaty, bliskości, zgodności, podważania i konfliktu (pytanie nr 8) oraz postawiła ostatnie pytanie (nr 9) o różnice pomiędzy grupami matek o podobnych profilach współpracy rodzicielskiej w zakresie zmiennych wyjaśnianych tzn. stresu rodzicielskiego, satysfakcji z małżeństwa oraz zaburzeń zdrowia psychicznego.

Do każdego z pytań wygenerowane zostały wszechstronnie uzasadnione i nawiązujące do bogatego materiału źródłowego, a także zgodne z intuicją naukową, hipotezy. Warto jednak przytoczyć przedostatnią, dotyczącą modelu profili współpracy rodzicielskiej. W hipotezie nr 8 zaprezentowane jest oczekiwanie odnośnie do wystąpienia w badaniach własnych czterech wzorców: profilu Współpracującego, Konfliktowego, Mieszanego i Niezaangażowanego.

Podsumowując należy podkreślić, że podstawy teoretyczne pracy bazują na pokaźnym przeglądzie literatury oraz dostępnych wyników badań dostarczając wyczerpującego materiału naukowego pozwalającego na konstrukcję modelu badawczego, sformułowanie celów, pytań i hipotez oraz ich pełne uzasadnienie. Postawione przez recenzenta pytania/wątpliwości mają głównie charakter porządkujący myślenie o modelu badań doktorantki.

2. Metoda badań

Doktorantka dokładnie opisała zastosowane narzędzia pomiarowe, a większość z nich zamieściła w załącznikach. Z opisu wynika, że narzędzia cechują wysokie parametry psychometryczne, co zwiększa zaufanie do uzyskanych rezultatów. Na uwagę zasługuje to, że doktorantka jest współautorką polskiej adaptacji Skali Współpracy Rodzicielskiej – CRS.

Badanie zostało przeprowadzone na dużej próbie, bo liczącej 375 kobiet mających przynajmniej jedno dziecko w wieku 7-12 lat. Co ciekawe, w badanej grupie aż 78% kobiet była aktywna zawodowo i miała partnerów, którzy również byli w większości aktywni zawodowo. Szkoda, że nie udało się dotrzeć do większej grupy kobiet nieaktywnych zawodowo, określanych często gospodyniami domowymi, których współpraca rodzicielska ze współmałżonkami mogła mieć zapewne inny charakter niż w grupie kobiet pracujących. Badanie prowadzone było za pośrednictwem ogólnopolskiego panelu badawczego Ariadna w formie on-line ze względu na obowiązujące w tym czasie obostrzenia, mające chronić przed rozprzestrzenieniem się wirusa. Motywacja kobiet do udziału w badaniach, jak się wydaje, była wzmocniana, ze względu na stosowaną przez Ariadnę zasadę otrzymywania punktów, które osoby badane mogły potem wymienić na nagrody rzeczowe lub vouchery na wybrane usługi.

Na zakończenie opisu metody autorka pracy szczegółowo omawia zastosowane w opracowaniu wyników badań analizy statystyczne.

3. Wyniki badań

Autorka w poszczególnych rozdziałach odnosi się do postawionych pytań i sformułowanych hipotez. W rozdziale 7.2 poza prezentacją statystyk opisowych zamieszczona jest tabela korelacji dwuzmiennych (tabela 7), z której wyprowadzone są odpowiedzi na część postawionych przez autorkę pytań badawczych. Okazało się, że na pytanie nr 1 o zależność pomiędzy poczuciem zagrożenia Covid-19 (zmienna wyjaśniająca) a zaburzeniami zdrowia psychicznego matek (zmienna wyjaśniana), uzyskano odpowiedź potwierdzającą występowanie istotnego statystycznie dodatniego umiarkowanego lub słabego związku pomiędzy tymi zmiennymi, w odniesieniu zarówno do wyniku globalnego, jak i poszczególnych aspektów zaburzeń zdrowia psychicznego (s.130). A zatem hipoteza nr 1 będąca oczekiwaną odpowiedzią na pytanie nr 1 została potwierdzona. Kolejne pytanie (nr 2) dotyczyło zależności pomiędzy poczuciem zagrożenia Covid-19 (zmienna wyjaśniająca) a stresem rodzicielskim matek (zmienna wyjaśniana). Wyniki badań wykazały istnienie dodatniego słabego związku pomiędzy tymi zmiennymi. Można uznać, że hipoteza nr 2 została potwierdzona.

Uzyskane wyniki pokazały także, że druga zmienna wyjaśniająca czyli suma trudności wywołanych pandemią koreluje dodatnio, choć nisko z matczynymi zaburzeniami psychicznymi, ujętymi łącznie oraz z ich szczegółowymi aspektami takimi, jak: symptomy somatyczne, niepokój i bezsenność oraz zaburzenia funkcjonowania (zmiennie wyjaśniane). Ponadto suma trudności wywołanych przez Covid-19 koreluje ujemnie z satysfakcją z życia matek (zmienna wyjaśniana). Czytelnika może dziwić, że w części rozprawy dotyczącej pytań i hipotez nie ma pytania i hipotezy odnośnie do związku pomiędzy powyższymi zmiennymi, a przytoczone tu wyniki dowodzą przecież zgodnego z potencjalnymi założeniami badawczymi charakteru zależności. Przy okazji należy wspomnieć, że zmienna wyjaśniająca określana jako doświadczanie przez matkę stresorów wywołanych pandemią została pominięta w modelu teoretycznym przyjętym przez autorkę pracy w badaniu własnym (rysunek nr 3, s.103).

W następnym rozdziale – 7.3 autorka prezentuje wyniki badań dotyczące roli zmiennej współpracy rodzicielskiej jako moderatora zależności pomiędzy poczuciem zagrożenia Covid-19 a zaburzeniami zdrowia psychicznego oraz pomiędzy poczuciem zagrożenia Covid-19 a stresem rodzicielskim matek (pytania nr 4 i 5 oraz hipotezy 4 i 5). Wyników jest bardzo dużo, opisane są szczegółowo i kompetentnie, ale trudno w recenzji odnieść się do wszystkich. Przytoczę tu tylko wybrane, które dostarczają potwierdzenia postawionych hipotez. Ciekawy jest wynik dotyczący analizy pozytywnego aspektu współpracy rodzicielskiej. Okazało się, że pozytywna współpraca rodzicielska moderowała zależność pomiędzy poczuciem zagrożenia Covid-19 a symptomami depresji, przy czym efekt ten był dodatni i istotny statystycznie, gdy współpracę rodzicielską cechował wysoki poziom. Inny interesujący wynik dotyczył negatywnych aspektów współpracy rodzicielskiej. Stwierdzono, że zależność pomiędzy poczuciem zagrożenia Covid-19 a zaburzeniami psychicznymi matek ujętymi globalnie jest moderowana przez konflikt pomiędzy rodzicami i polega na tym, że wraz ze wzrostem konfliktu siła związku pomiędzy zmiennymi poczucia zagrożenia a zaburzeniami psychicznymi maleje.

O rolę współpracy rodzicielskiej (zmiennej wyjaśniającej) jako predyktora osiągnięcia satysfakcji z życia i satysfakcji z małżeństwa matek (zmiennych wyjaśnianych), uznanych za przejawy adaptacji do doświadczeń matek związanych z pandemią, pyta autorka w pytaniu nr 7 i stawia hipotezę nr 7. Odnosi się do rezultatów badań na ten temat w rozdziale 7.4. Ważnym i godnym uwagi jest ustalenie, że współpraca rodzicielska okazała się najsilniejszym dodatnim predyktorem satysfakcji z życia, a praca własna matki oraz większa liczba stresorów stanowiły czynniki ryzyka obniżonej satysfakcji z życia. Współpraca rodzicielska okazała się także zmienną najlepiej wyjaśniającą satysfakcję z małżeństwa.

Zanim przejdę do ustalonych w badaniu własnym autorki wzorców współpracy rodzicielskiej, zatrzymam się na chwilę na pytaniu nr 6 i hipotezie nr 6. Nie ma w nich mowy o współpracy rodzicielskiej, ale jest poszukiwana funkcja stresu rodzicielskiego jako mediatora w związku poczucia zagrożenia Covid-19 z zaburzeniami zdrowia psychicznego matek. Doświadczanie stresu rodzicielskiego, a także zaburzenia zdrowia psychicznego składają się na adaptację do warunków związanych z pandemią. Pytanie nr 6 wiąże się treściowo z wcześniej postawionym pytaniem nr 3, z czego wynika delikatna porządkowa sugestia recenzenta o zachowanie bliskości rozważań dotyczących zmiennych poczucia zagrożenia Covid-19, stresu rodzicielskiego oraz zaburzeń psychicznych matek. Wyniki badań pokazały, że wraz ze wzrostem stresu rodzicielskiego narastają zaburzenia psychiczne matek, w tym takie ich przejawy, jak symptomy somatyczne, zaburzenia funkcjonowania oraz symptomy depresji.

Natomiast nie ustalono zależności pomiędzy stresem rodzicielskim a niepokojem i bezsennością. Można jednak uznać, że hipoteza nr 6 została potwierdzona.

Ostatnia grupa wyników, na którą należy zwrócić uwagę, to rodzaje wyodrębnionych wzorców współpracy rodzicielskiej opisane w rozdziale 7.5. Zgodnie z oczekiwaniami (hipoteza nr 8) wyniki analiz dowiodły, że czteroprofilowy model najlepiej spełnia statystyczne oraz teoretyczne kryteria oceny współpracy rodzicielskiej. Zawarte w nim profile to: 1) Współpracujący; 2) Konfliktowy; 3) Niezaangażowany; oraz 4) Mieszany. Interesujące dane dotyczą zróżnicowania grup matek zakwalifikowanych do poszczególnych profili. Okazało się, zgodnie z oczekiwaniami (hipoteza 9), że matki z grupy Współpracujących wykazują niższy poziom stresu rodzicielskiego niż matki należące do grup z profilu Niezaangażowanego i Konfliktowego, doświadczają najłagodniejszych zaburzeń psychicznych oraz wyższej satysfakcji małżeńskiej niż matki należące do grupy profili o Niezaangażowanym i Konfliktowym charakterze współpracy rodzicielskiej. Przytoczone rezultaty oraz inne, dostępne w rozprawie, można uznać za satysfakcjonujące dla każdego badacza.

4. Dyskusja wyników

Autorka w sposób świadczący o wysokim poziomie kompetencji dokonała interpretacji wyników badań własnych swobodnie operując danymi z literatury. Poradziła sobie z licznymi zmiennymi i wieloma, niejednokrotnie złożonymi analizami statystycznymi oraz potrafiła nadać im sens teoretyczny. Pytania i hipotezy zostały sprawnie omówione. Pozytywną cechą dyskusji są także rozważania odnośnie do ograniczeń własnych dokonań oraz pomysły na wprowadzenie modyfikacji modelu badawczego w ewentualnie podjętych dalszych badaniach. Rozważania te świadczyły o wysokiej dojrzałości naukowej autorki. Zwróciła m.in. uwagę na czynniki dotyczące dziecka, które mogą być szczególnie ważne dla adaptacji matek do działających stresorów. Należy również zgodzić się z propozycją dokonania innego sposobu dobierania grupy badanej, a mianowicie uwzględnienia w badaniach par rodziców. Trzeba także przyznać rację autorce rozprawy, że wyniki jej badań mogą mieć znaczenie aplikacyjne. Zwłaszcza cenne wydaje się ukazanie roli jednej z pozytywnych i mocnych stron w relacjach rodzinnych czyli współpracy rodzicielskiej, zwłaszcza w okolicznościach działania silnych stresorów. Do tych myśli autorki mogą odwołać się praktycy pracujący z rodzinami i zmierzający do wsparcia dobrostanu psychicznego rodziców oraz całej rodziny (co nawiązuje do założeń psychologii pozytywnej).

5. Podsumowanie i konkluzja

W recenzji zwróciłam uwagę na liczne zalety pracy i kompetencje autorki rozprawy. Dostrzegłam też kilka niedociągnięć, ale jak wspomniałam, uwagi miały głównie charakter porządkowania wyводу i usunięcia odczuwanego czasami przez czytelnika poczucia chaosu. Może uwagi te będą mogły być wykorzystane, gdy praca będzie przygotowywana do druku. W tym kontekście warto też odnieść się do tytułu pracy. Jest w nim sformułowanie „adaptacja matek do wymagań związanych z pandemią”, w którym pojęcie „wymagań” budzi moje zastrzeżenia – nie jest bowiem jasne, co kryje się pod tym pojęciem. W pracy używane było najczęściej sformułowanie o „doświadczeniach związanych z pandemią”. Ponadto zastanawiałabym się nad innym rozłożeniem akcentów w tytule, ponieważ to współpraca rodzicielska jest motywem przewodnim pracy oraz jej wizytówką i być może miejscem dla tego konstruktu jest początkowa część tytułu.

Podsumowując pragnę położyć nacisk na zalety rozprawy:

a) Problem podjęty w rozprawie jest znaczący z punktu widzenia teorii i praktyki, wnosi cenny wkład do wiedzy z zakresu psychologii rodziny; tematyka pracy może stanowić inspirację do dalszych badań, zwłaszcza nad problemem współpracy rodzicielskiej oraz nad podnoszeniem jakości życia rodziny i jej członków w warunkach działania silnych stresorów.

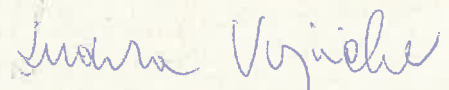
b) Część teoretyczna pracy jest obszerna i bazuje na bogatym materiale źródłowym; opracowana jest w sposób przemyślany i wnikliwy, z dużą dozą refleksji naukowej; dostarcza mocnych podstaw do sformułowania uzasadnionych pytań badawczych i hipotez.

c) Podstawy metodologiczne pracy są spójne z założeniami teoretycznymi; narzędzia pomiarowe i statystyczne zostały trafnie dobrane; próba badana jest liczna.

d) Analiza wyników jest rzetelna, pogłębiona, a rezultaty badań zostały w sposób gruntowny przedyskutowane. Na podkreślenie zasługuje swobodne operowanie przez autorkę zarówno materiałem teoretycznym, jak i empirycznym.

e) Struktura pracy jest zgodna ze standardami przewidzianymi dla tego typu prac; praca została napisana dobrym naukowym językiem.

W związku z powyższym stwierdzam, że rozprawa spełnia warunki określone w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. oraz ustawie Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 3 lipca 2018 r.. Na tej podstawie składam wniosek o dopuszczenie mgr Sabiny Marii Więsyk do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Ludwika Wojciechowska